

Landskap: *Småland m. fl.* Upptecknare: *Anna Lvanberg, Huskvarna*
 Härad: *Vista m. fl.* Berättare: *olika personer; se uppt. bladens
baksida!*
 Socken: *Diverse* Berättarens yrke: _____
 Uppteckningsår: *1963* Född år _____ i _____

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

²
 Öknamn, katesätt och skämt om olika bygders
 invånare. s. 1-32.
 m. m.

LUF 80

Obs!

Häradet och socknar på baksidan
 av uppt.-bladen bör kontrolleras,
 eftersom upptecknarens orksavgifter
 inte alltid stämmer. Skriv endast på denna sida.

6/5-63

Jug 80
21

Ölmstad stäv. Ölmstadborna är snåla, så Skärstadbon.
 Skärstadbon är dum, så Ölmstad bon, och dryg.
 Inte direkt ordet, dryg, det är förbehållet skänningarna
 han är 'kärig', storsmelig och inbunden, självgod.
 Man kommer inte in med Skärstadborna, medan
 Ölmstadbon är öppnare, hjärtligare, uppriktigare.
 Även med det religiösa, skiljer sig sockenborna åt
 på något sätt. Om Ölmstadbons snålhet fanns
 många historier, fast de knappt går att skriva
 upp, en var ju hur han jämrar sig på
 hemligbiset, för att han skall behöva lämna
 något ifrån sig. På millitotlet var det Frans i Ölmstad
 som lät bygga om sin ladegård. Timmerkarlarna hade
 som vanligt var, kosten på stället. Vid en middag, vid
 det stora köksbordet, sätter bonden tyst, kommer sig
 inte för att ta för sig och äta. Flyskun, som passade
 upp karlarna så uppfodsande: "Åh nu, Frans!" "Tycker
 du, de går åt ändå." muttrar quäcken. Så var det ordstävret ute i socknen.
 "Tycker du, o.s.v."

b/5-63

Olika sorters folk.

Först så man i Lommaryd; Det finns
tre sorters folk, andliga och världsliga
och så Gummes torpa borna.

Då berättarens far, som var född 1860 möns-
trade vid Skullaryd, var det ett vilt
slags mål emellan Lommaryds borna,
som skälldes för Lommungar och
Adelövs borna som skälldes för Inasare.

Vid bröllop till ex. skulle alltid byborna
'göra opp' sinsemellan, och då använde man
gårds gårds stövar som tillbyggge.

Hustvarna bon ansågs för odsäglig av Jönköpings-
borna för (nu också) Men för kunde Jönköpingsborna
förfölja Hustvarna sommeder och sådana ända
till Kavalä bron 'för att göra opp', då dess varit:
stam.

Mellan östra och västra delen av Söngeryds by i Ölmstad var det osämja. Om några ungdomar från andra byar var med ungdomarna i östra delen till ec. så skulle burs utbölingarna ha strykt av ungdomarna i den västra. och vice versa.

I Bankeryd var den ungdom som var kung kyrkan och Backamo, osams med dem som bodde i västra delarna.

Järs torpsborna och Bankerydsborna däremot voro sams. Oftast höll pastoraten till sammans, medan byalagen sinsemellan voro osams.

Allt det där, hör numera till förgången tid. Dock har byosämjan kunnat stryka fram i kärleksbrev i från Ölmstad på tjugotalet, där den manlige kontraktanten ej vågat gå till sin kärsta för de fiendligt eller avogt sinnade andra byborna.

Emellan Lekeryd och Öggestorp var en svoghet emellan socknaboerna. Det gick inte att skicka en dräng ifrån Öggestorp till Lekeryd ett ärende, utan att de unga där skulle gå honom. En dräng, han var ifrån Vrigsted, men tjänste på Ullsmå; början på 1890-talet, han fick skyla i Lekeryd. De hade 'vribingar', som de hade då de lastade stock och bred samman kedjorna med och läste dem. (Stockholms) och slog honom med så pass att han fick en svår lunginflammation. Ingen rättlig åtgärd vidtog. Det var som om svärjan gått i arv ifrån generation till generation. Däremot var det ingen svärja med Svarttorpsborna och Öggestorpsborna. En viss fiendskap rådde även emellan Foserum och Öggestorp. De förstnämnda kallades ruellarna, där för att det fanns en trädrullsfabrik där. "Och djädlige var de,

de betades och fixades och ville alltid
ställa till bråk och elände då de i flockar
av ungdomar tog sig ner till Öggestorp.

Den likaste i Öggestorp var rättaren på
Ulfsmäs, han slog till dem, på att de
damp i diket som var djupt vatten-
fyllt och de fick fullt sjå med att
ta sig opp....

Emellan Bankeryd och Håbo socken flyter
Dymmeån. Den var gränsen. Bara man gick
över ån vid Dommeryd och in till det första
stället Risebro, blev det en annan dialekt.
I Dommeryd säger man huvut, nacken och
baggen. I Risebro, koret, naken och lagen.
och längre uppåt Åsbobergs län skilde sig
språket ändå mera med andra namn på
till exempel redskap. Håbobergs kallades Håbbakutkar.

I Hluskvarna är det också två sorters folk, de svarta (vapenfabrikens arbetare) och de vita. Men man säger också att det finns tre sorters folk i världen, svarta och vita och så Hluskvarnaborna.

Om Jönköpingsborna så man att där i Jkpp. finns det svarta och vita och så blåingar.

Blåingarna var de många latärfamiljerna som bodde på öster i Jkpp. och många för där ännu i de slumaktiga bostäderna där.

En luffare i från Hjälmseryd, han var bra känd som Vrigsta-Johan och han dog i slutet av 1920 talet, brukade säga, att i Skärstad och Olmstad kunde man gå, men i Haverida och Vireda måste man ha matsäck med sig.

Adelövsborna ansågs för efterblivna, för 'inavel', av dem som bodde i Skärstadalarna.

I östra Skåne ansågs Ondslendingarna (av
Sk-Tranas bönder) för särskilt busaktiga och
inskränkta - ett folk för sig.

Så sent som 1960 hörde jag att detta gamla
påstående ännu levde kvar. "Man kan
ej begära bättre, hon var ju från Ondslenda."
Om Alboiterna säger man, "är ena riktiga banditer."
Det är väl dock mest för rimmets skull.

Efterblivna var om dömet ännars förr,
men i dag protesterar albo bönder energiskt
mot detta påstående.

I Sk-Tranas sjöng man för: "Traningarna supa,
Traningarna supa allt för mycket ur sitt
glas, och pengar ha de alla, pengar ha de alla,
utom du och jag, allen."

I Skåne talade man gärna om hur dumma Smälänningarna var.
Till ex. någon, som skulle koka potatis och frågade: "När de
puttar och puttar i grytorna, kokar ho då?" (Lurva)
en mätgaffel var lagom till dem i st. f. högeffelt
Smälänningarna var.
kände slöten

I Skåne - Tranås så man förakfullt,
Ondslunda - fettra om grannsockerborna.
Om slättborna, alltså Lunda och Estörs slätten
'släbbotassar'. Och i Skogsbygden var
de fläskrökare. Ingar Märkens datter på
nummer 20 i Sk- Tranås f. 1843; Vanstad så alltid
om Lantet - Ålvsborna. (då är ju lite skogigt) 'Pant-Olas
fläsja - rögåre'. I Herrestad var det
Herresta - bömmar, eller rättare, Herrestabummar,
och det var i nedrättande mening.
Så sent som 1960 börde jag se en Löderupst
att i Herrestad var de stupida.

Om Hjälmserydborna så grann sockenarna på 1890-talet
-1890. "Hjälmseryd, Hjälmseryd, hällen Lakter
Skylk vill i ha och skylk ska i få. (i ha)
så rockastörten damma.

Till Ulfsnäs herrgård i Öggestorp kommo de (1890-talet)
i flockar på höstarna, dåligt klädda, för att
plocka potatis. De lägo i en obodd lagsstuga
på halm på golvet. De hade inga, som helst
pretentioner, men var flinka i arbetet. Potatis
fingo de gratis. oj oj, vilka koka på kvällarna
i stora grytor, salt sill, eller till och med
ibland sillake till, bara. Pengarna de tjänade
spravades omsorgsfullt till hemresan igen.

Det var ett talesätt att, "var man sig i världen
vänder, så undgår man ej att träffa på en
Hjälmserydbo. (Ja, se följt inskrickade berättelse,
där de ^{satt där} hittemel och jord möttes) Ber. mor föräldern
I Aplogård dog tre barn av rödsot och deras föräldrar av svitt ^{vattenst.} fiska

Vad örterna sa, eller vad man säger om dem.

I Svartorps trakten sa man: "förbannad vare den som äter bröd till örter, ty så står det i bibeln". Det var ett skämt bland drängarna. I Skåne, på Lunda slätten, i ^{Larkatigge} folkstugorna på Hjugöstaten så man: "Endast den fattige äter bröd till gröt". Ofta var det en dräng eller piga i från Småland, som såg sattu och åt bröd till grötter, som är vanligt här uppåt, men man gör inte detta i Skåne.

I Småland äter man (före) till och med bröd till pannkakor.

Vad örterna sa: Var e du, för här e ja, om de var hemma, annars: Tocka di flytt di, om de var tjocka. Det senare stävet är hört i Skerfvelts socken. I Vista lär detta stäv aldrig behöfts. Ty, säger den gamle Svensson, "I da sa ni få örter te middan." Det lät så storartat, mot sill och potatisen vi annars fick, och så låg där ett skinn och flöt,

de var så gästna, en och annan äta låg
där och flöt i det grö spadet, i vassblasket.
Nåe, en åttaliters gryta och det var då inte
mer än en handfull örter i. Eftersalt,
kokt på ett hävobjaben (kåben) av en gammal
ko, som absolut ej velat leva länge och
därför avlivats. Och så skulle det vara
ett sämt kalas - örter. Det var vad ber-
sa om bondhustruss sätt att koka örter på 1880 och
nittiotalet. Det är inte bara denna berättare, som
klankar, berättar Swanberg ifrån Elmstad född 75, minns
från samma tid, historien om drängen (Lokalskrad till
en Elmstadgård) som fick örter till middagen: "Nej så du
äta örter, så moran muntert inbjudande. "Ja, så
drängen, men jag måste först kavla upp skjortärmarna
så jag kan fånga närra."
På nittiotalet i Skärsted skrattades åt fiaren ifrån Glavide, som
försäkrade att han åt 'Kiosamosapolakis' bara, då svärmer in spe lyckte
att hon ej hade nå mycket till.
Lju på.

Vad vagnarna sa i backarna. (ungdomsledare Stig Jonsson)
 På ett möte här i Huskvarna för något år sedan skelle
 det vittnas av de närstående sängarna. De varit blaga
 ungdomarna, och ingen ville böja. Då var ledaren - predikanten
 och kallas om vad till exempel vagnarna sa i ögn och mer för
 backarna som exempel - och sen blev det fäst på vittnes-
 böden. Vagnarna sa: "Det går aldrig, det går aldrig,
 i mer för backarna: Det gick, det gick, det gick, det gick.
 Och samma rykt har vittnen, jag hörde i Huskvarna på
 fjugotalet. - Det var en gift par som båda var halta.
 Karlen så där halt att benet följde långsamt efter,
 kvinnan på ett kortare sätt, så att hon fröpphållade
 Då de var ute och gick lät det höras: Gubben:
 "Jag å-n-g-rar mig, jag å-n-g-r-a-r mig,
 etc. Kvinnan: "Vad somegjort e gjort, vad somegjort
 e gjort, vad somegjort e gjort." (Kvinnans uttalande)
 I Ölmsstadbackarna sa vagnarna, ent. Axel Swanberg: "Vi hjälps åt,
 vi hjälps åt, mer för: "Behövs inte, de behövs inte, behövs inte."

Träskelvagnarna sade. På Öled vid Bredestad åt
Frans hållet, hette sonen August. Då så det i vagnarna,
"Min son August på Skullen, Tillit, Nygren och Bullen".
Det var namn på småställen, ~~som~~ ^{elmed} vägen.

När berättaren var hos släktingar en gång, som
bor i Skil i Västmanland, berättade släkten där
vad vagnarna sa. Joppförsbackarna lät det:
"Skil, Eker och Greve. i nerförsbacken:
Tyslinge, Tyslinge Vinteråsa. Tyslinge,
Tyslinge, Vinteråsa". Man kan nästan höra dem.
Folk var så avlätta på dem. De gamla berättarna
i elio - nittiårsåldern, ha hört de gamla tala om
dem. Man smorde träskelarna med grevflött (ister)
alltså det iser, som sitter på inälvorna. Det kokades med tjära
så att det blev smidigt. Denna sorts smörja användes
här och var ute i byggena. Håbo, Bankeryd, Öggestorp
in på milliofallet. Det var hos de äldre bönderna.
(Karl Svensson född 72 Järstorp)

Visa om försäljare på Jönköpings marknad.
Det var en smed ifrån Tofferyd som åkte
till marken och togade och han sjöng:
"Efter mej kommer Smällen hit,
med skacklar och skrynnor
och hela sin skit." - - -

Smeden tyckte förstas att järnvarorna var förnäm-
ligare än trävarorna, som snickare hade att
togsföra.

från ber. tidiga barndom.

I Skåne, i Huruva prästod folke på 1920 talet
att lokomotivet säger: "De var paddan, de va
paddan, ska jag oppfö dinne backe."
och i nerförsbacken: "Bromsa fö paddan,
bromsa fö paddan."

Om uttrycken sagits efter vad hässel-
vagnarna sagt i forna tider, vet jag inte.
I Västahallen har vagnarna sagt i oppförsbacken:

Sti av Klas, sti av Klas, sti av —

I nerförsbacken: Sätt di på Klas, sätt di på
Klas, sätt di på. /Berättare Karl Svensson Järstorp f. 72/

Om 'prinsen' i Freyle sades, att han var så snål att
han knöppte ner lammene på byarna och satte på
bara ändan på kyrkebänken. För att ej slita på
byarna. Hans vagn, som han ej nämdes
smörja, rade i oppförsbacken: Rädde kronan,
rädde kronan, i nerförsbacken lät det. Kronan e
raddad, kronan e raddad. /Berättare August ^{född i} M: från Skövde
tr. Skillingaryd

Vad träxelvagnarna så (även de andra vagnarna skrek, om de ej var smods.)

Amers, Puffen kallades han, därför att han tjänat hos 'Rolf' i Trävergd; Öggestorp. ev. ligger det på gränsen, så att gården ligger i Tenhult. Amers var en allio ä i början på 1890 talet och bodde i fattigstovan i Öggestorp. Han gick på dagsverke och plätade i Hovmans gården. Pläta, hette det, så det är snedde opp buskar med en 'buskhack' i skogen eller hagen. För det arbetet hade qubben maten, lite 'blåmjölk' och ibland en kaka bröd, ^{med sig hem} och så hade han fyra öre om dagen i arbetslön. Om honom sädes, att de han för var ute och körde med vagnen och skulle oppför ^{den långa backen} backen ^{liken} skrek vagnen: "Du hjälpe mi, du hjälpe mi. (qubben kunde ej tala rent) Du hjälpe mi." När för lat det kräkt: "Ja, nu redar ja mi själver, nu redar ja mi själver, nu redar ja mi själver."

Vitsippan. Dotter Hjortens pulver, som blev till
en last för många Huskorsnabor. "De åt pulver som tv."
eller "han åt med sked," är uttrycket härifrån. På fabriken
isynnerhet, åt man, alltid stod någon vid vattenet
och svalde ett pulver. Värst var "bibban", han
åt två pulver i timmen. I en del fall, på
den tid då pulveret kostade åtta öre per styck
kunde en enda person konsumera för två kronor på
en dag. I en familj, tog maken, ett, på morgonen
innan han gick upp, ett, till kaffet innan han
for till fabriken, för säkerhets skull, ett, efter
kaffet, fortsatte sen på fabriken och så vidare.
Lät några pulver vara hemma för sin make, så
att hon kunde hålla sig piggs under dagen.
I en del köpte stora påsar med pulver och sålde
sen på verkställen och gjuteriet, och hade ett
öre i förtjänst per pulver.
"Kom hit, så du får se!" så Butten berättaren

skickade in i pinke kuren. I hörnet där, låg en
mehög hög, med hjortons papper. För skräckligt
lyckte vi. Ibland skämtade man med varandra
stoppade teita i papperen och bjöd på, eller
silde, de slankt mer, som de andsa, sedan
så det blev upptäckt.

Om ^{av} arbetarna måste ha sin stora smälts punga
fylld av gulver med sig på morgonen, vid
middagen var de slut, och pungen måste
fyllas igen till efter middagen. Han hade två
bröder, alla tre var pulvriäten i stort. De dog i
femtio års ålder med förstörda njurar. (Krypte-kisse söneria)
Omkring 1912 sjöngs i Flustevana och i Svartorps
och Skärstad denna vers, ungdomarna sjöng den också.
De såu en kätting ifrån Skärsta
i dokta Hjortons lilla fausta. Hon neg, hon gep, hon
skrek, hon nästan gol. Jag ville, jag ville ha en flaska med
Lazarol. Hon hade fått en sving, så hon fått barnförlamning.

Så sant jag heter doktor 'Hjort', så hade
Kärringa troll för fort.

Ramsan kan ha sjungits vid någon lokal fest.
Numera använder pulverätarna ^{i Huskvarna} tabletten KOFFAZON, den säljs i
mängd. En annan ramsa hörd: ber. Larndom: Bankeryd.

Gamla Kärringar och skäp
skall man inte förakta,
dem skall icke hälsike på en båt
om det går aldrig så sakta.

En gammal ifrån Jära, död på tjugotalet brukade
sjunga denna visa: Nu är jag gammal och orkar
inte mer. Alderdom och bräcklighet ha tagit
över handen. Världen, den synes mig ^{får-2-1-1} besvarlig
svart jag mig viker och vänder.

Passar mig bättre i spisen mig sitta,
stundom i fönstret på väderleten lilla,
snus uti dosan och tobak i pipan
passar mig bäst.

Om pillen i snöret / Väskbit, det var ej här, här var det fattigare. I
Malmbacksborna var småla, torra svältfödda, insteränkta,
ansåg andra socknas, och som sagt, mycket fattiga.

De hängde en pill i ett snöre över matbordet. För i huset
fick stöta till den med potatisen, men den
övriga familjen fick bara hålla åt den.

I Bredestad Noura Vedbo / ber. Judit Jöstend i ättvänsalden Jän. 9. 26. Anby.
var det lite bättre, ty där fick alla stöta till denna pill
som hängde i snöre.

Samma har ju berättats om kaffebovar, som doppades i
koppen, allmänt talesätt härjiga, och att man hade
en bekant, som hade en moster, som hade en fäste
som kokat kaffe för någon tid sen. (Edit Svensson född
1877. Not. Jönköpingsv. 12. Huskarna ber.)

I Öggestorp och trakten kring Jönköping säger de,
att skänningarna har tungans dubbelvikt i
munnan så de talar. (K. Svensson Jönköping)

Drottning Viktoria^{Lofia?} på Glocks herrgård / her. om arbetade i köket
 När hon skulle resa därifrån bjöd hon hela
 personalen med män och feras på kaffe och
 kakor i 'stora rummet' in vid köket. Stora
 rummet, som det kallas på en del ställen är en
 motsvarighet till de skånska folkastugorna.
 Efter kaffet kom drottningen medskridande
 och delade ut paketer till alla 'funtimern'.
 De inmetallo paketerna, under kläder, som kostycken
 eller under tröjan och i alla, var ett par långa
 stickade yllestumpor, rejäla, men de var
 gröna, och den färgen på stumpor var då ej
 populär, men det var fattigt i stugorna, där en del
 av kökspersonalen kom ifrån, så de gick åt ändå.
 Kvinnorna tog drottningen i hand då de tackade
 och vigade och vigade, vigade. Kararna bockade
 bara. i deras händer ville ej drottningen ta. Uch hia mi!
 Detta skämfades och skrattades årlånga tider efter, bland
 personalen.

Männen, som åstadkommer pengar, den historien
har ej berättaren hört. Det fanns en man, som
de gamla berättade, hans barndom. Han berättar om
skräddaren som satt på bordet med benen
i kors och rydde, utanför på gården går
hörsen. Skräddaren säger: pyttä på pyttä
men mi pyttä för skillingar.

De unga, då berättaren var ung, berättade ej så
gammaldags historier (det är onödligt att pränga tappats bort.)

De gamla så också:

"Om hatt på var skulle

och en stuga på var kulle

då är de på världens sista ti." /tid/

De menade om välståndet skulle bli så stort

då var det inte riktigt här i världen.

Ibland sjöngo de: "Far mins farfar i galgen
dinglar, och far min hängdes på samma stång."
— / då de sutto hos far i Bommatorpet vid halvstopraflaskan)

Man sjöng inke bara galghumoristiska låtar,
 oftast var det allvarliga sånger, som
 denna: Ensam jag vandrar
 jag vandrar vid staven,
 Jag blir tröt, jag orkar ej gå,
 då längtar jag undan till graven,
 där får jag nog vila också.
 (från ber. barndom i Bommatorpet.)

När det var dimma på morgnarna så man i Gränsa
 trakten: "När Vätterns stjärnor går till Bium och
 dricker, så blir det vackert väder."

Det var när dimman såg
 som en löcken över sjön Bium.

En gammal torpargumma vid godslet
 Östana brukade säga det; berättaren
 barndom vid Östana. berättaren: Ragnar Gustavsson
 Adalstr. 33 Husekvarn. född 1912

En filur ifrån Össbo i Adelsö var på 'marken'
i Gräma för många år sen, det är ber. far som talat om det.
På torget var en lång rad Krucke Knallar, som stod
där med sina krukor och lerfat på kullerstenen.

Filuren kommer ridande och med honom en kupa
av byborna i Adelsö. "Får jag skina?" frågar filuren.

"Ja, skin du bäst fanen du vill," svarar knallarna.

Nu menade filuren skina med hästen, och eftersom
han fått lov till det, och hade byborna med
sig, red han genom hela raden av lerkärlen
Torgargubbarna blev rasande, men filuren
försvarade sig och socknaborna, hans,
villnade att han fått löfte till ofoget.

Demna filur ifrån Adelsö var ofta orsak
till slagsmål mellan by eller sockenborna,
därför att han gjorde något galat
som retade upp ungdomarna, och ofta
stälde han till med förtret i Gräma.

Motsättningarerna mellan olika folk ^{i byarna} (kommer fram
i den gamla ringleten, som vi letete; Sko-Treas
i början på cektis: Hej lille gosse vill du ha mej.
— — — östbo e du, och västbo e ja, hästko har
du och lärsko har ja. . . .

Och i Bankeryd sjöngs: Uti Fala bygden e skorstenarna
gula och flickorna så fula.

Eller leken i Sko-Treas: Malmö är en
kroilig sta, de må ni väl besinna, de stå
i kö båd mat och de så skärvingarna swimma
och om Stockholm. — — — de sepa både
mat och de, så ögonen de rinna.

Lingeli, ringeli kejsarsta.

Sedan i skolan höll barnen från olika kvarter samman. ^(Huskarna) ^{Ja} ^{och} ^{no} ^{om}
En ovänskap emellan byarnas ungdomar kunde
bottna i en för länge sedan timad orättvisa
ipåga om skifte, arvskift, eller annat skifte
av ägorna. Rival skap. Barnen hörde föräldrarna ljata och

svogheten inpräntades. På motsatt sätt kunde vissa släkter hålla samman "i vått och torrt, utåt och inåt".

Kumera är ej motsättningarna på stora, kommuner slås samman, barnen skolas i stan, Pärdragen håller på att försvinna när alla bli lika kloka, eller lika dumma, och lika klädda.

En viss motsättning finns fortfarande mellan bönder och stadsbor, men inte den heller är så markant längre i denna trakt.

(I Sk-Tranas var en familj kommen ifrån stan, Öknamn, Slaboören)
För häffades skogsbor och slättbor, om man nu kan kalla fönköpings trakten för slätt, på främst förg-
dagar och marknader. Arbetsfolk på de större gårdarna.
Bröllop, som var folknöje. Mönstringen.

Bland bönderna var det så enligt sävet: "De fick aldrig nog utom av vägslycket, som hur litet det blev till delat, alltid var för stort." Fick den esse bonden eller grannen ett lite grand bättre äring än 'hinanden', då blev det gärna stickord.

Inte alla, dock, det berättas om August; Ansestorp; Ålmsstad, han hade ett otärdigt 'lie' med Flabberg och rumpriga små åkrar. Men han brukade säga: "Vi fick så tätt med krakar, så vi kom inte ensellan med 'arka'." eller: "Vi fick så mycket äring att det farms knapp plats på jalet." (gårdet)

Och folk skrattade åt yratet.

I Kanorp; Öggestorp var ett stort gårde inne i skogen på många hundland. Det var dock så sandigt och gav så liten skörd att man lät det växa igen helt.

Överallt i skogarna kan man se spår av igen vuxna åkrar.

I Anqa i Flabo var en äng som ej kunnat skiftas. /forts./

I Ånga i Klabo där växte piproppskog, som används till stöttor i gruvor. Det var de båda bönderna Adol och Iven, som hade ången tillsammans. På allmoget, men för länge tillbaka hade det varit flera om den. Då och då högg de ett lass pipropp. Det köptes sen till Stenkil i Mullsjö. Han mätte opp och räknade ut så att bönderna fick hälften var i betalning.

I all sänja gick de sen till Västra Klars och köpte ett halstopp brännvin. Drack opp det, blev livade och glada och i all sänja delade pengarna som blev över.

I Klabo fanns gemensamt grustag på Olsbo på Stenkullen, liksom i Klakabo i Öggestorp var det ett stort gemensamt grustag.

I färstorp var kolera gravplats. En och annan på allmoget, som haft anförvarter, som begravts där, blev också lagda där i sin död.

Släppa vall.

Y Tranemo, då den ene släppt vall
fick den andre också samtidigt, och då
ta kreaturen igenom den andres marker. 1890-tal
På Dymme mosse släpptes på ältio - mittio talet
korina sedan ut i mars. Ängsullsgräset ut korina
begärligt och de blev feta och blanka. och mjölken
fet och vällsmakande. På aftnarna och morgnarna
löd lockropen från mjölkkerstorna.

Och så berättar Axel Swanberg f. 1875: Ölmsdal: "I den ljuvliga, tidiga
sommarmorgnarna då jag följde med mormor till Ingeryds-
skogarna, kunde man höra ett hörbal olika kvinnoröster,
som hoade och kallade på kobanera (kobarnen)
och korina kände igen rösterna på sina malmora,
och om de inte föru var vid mjölkplaten, så skryddade
de till dem. Och moran hade mjöl och salt i en liten
påse och gav djuren, eller åtminstone lite sillarens, som
korina ut begärligt. / Lock på kor i G. ^{Önkens} Gänge, "Kom sytter, kom sytter."/

En gränsten det varit tvistigheter
kring, var rest någonstans på gränsen
mot, ja, jag får skriva en annan ^{han glömt namnet.} grän
emellan Rosengård vid Malmsö och grännen
bort mot Bulltoffa till. Det var inte
Ellenborg, utan en mindre gård. Den stenen
fick man inte röra vid ens, ty då skulle
man döden dö. Men en Stockum, det
var dock ej Hilda eller Ida ^(det röra den) Log (stenen)
och körde hem till parken och där var
den då ofarlig och den stod där på 1930-talet.
Tyvärr skrev jag ej upp Hilda Stockums berättelse
om den, men hon kanske själv gjorde detta.
och jag hittade ett litet foto där den skymtar
i bakgrunden.

Namn på åkergräden.

På Lyckås i Skärstad var det drängagräden
och pigglipen. I Jyva gårdet i Hov efter en tjur som boll där.
I Tyka vik vid Bunn fanns Rups gårdet.

I Ulos näs var ett gärd som hette Skypke-
flaterna. Ärla bycken i Stengårds tuft.

Vid skiftet av gårdarna, kunde bönderna ibland
gå och gräma sig över, att de fått sig tilldelat
måga kvadratmeter för lite land. Så att de gick
opp som natten och flyttade rågångarna en meter
i laget. De stenarna som markerade gränserna
brukade ej vara så stora att bönderna behövde
bryta ryggen av sig med att flytta dem.

Det var mest sprängda stenar och de
kallades för skjällstenar.

Och sen var det bäddet för osämja mellan
grannarna. (Ogges torp)

Var ni trötta och lackstug sittu barn around-
sjuka på bondbarnen? frågar jag berättaren.

"Nej, i symmetet då man kom ut och ljånade hos dem,
fick man se skilnaden. De fattigare kanske hade
lite sämre med maten, men de var lyckligare,
barnen, de hade lite större frihet att vara ute
vid sjön och i skogen och leka. Böndernas barn
måste tidigt, jämt vara med på åker och äng
i arbetet att lära sig. ofta blev ryggarna krökta
i fortid, ^{som, om de inte räckade ut} ryggarna ordentligt. Gynna.
fria. Sen kanske en sommar, eller tilldräng
anställdes, då skulle hemmasonen, kanske ej
äldre än denne dräng, alltid vara med och
forcera arbetet och vara ett föredöme, så att
mesta möjliga arbete blev utfört.

Många bondböner var utslitna redan i fortio-
års ålder. På den tiden. "Symmetet där fadern var till ära"